

Kalevala Kansa Kerho 50 vuotta

Sotien jälkeinen aika oli rauhatonta etenkin Itä-Karjalasta Suomeen siirtynneille ja Suomen puolesta heimopataljoonassa taistelleille karjalaisille. Rauhanehtojen mukaan Suomen tuli palauttaa nämä henkilöt Neuvostoliittoon. Pakomatka Suomesta Pohjanlahden taa Ruotsiin alkoi 1940-luvun loppuvuosina.

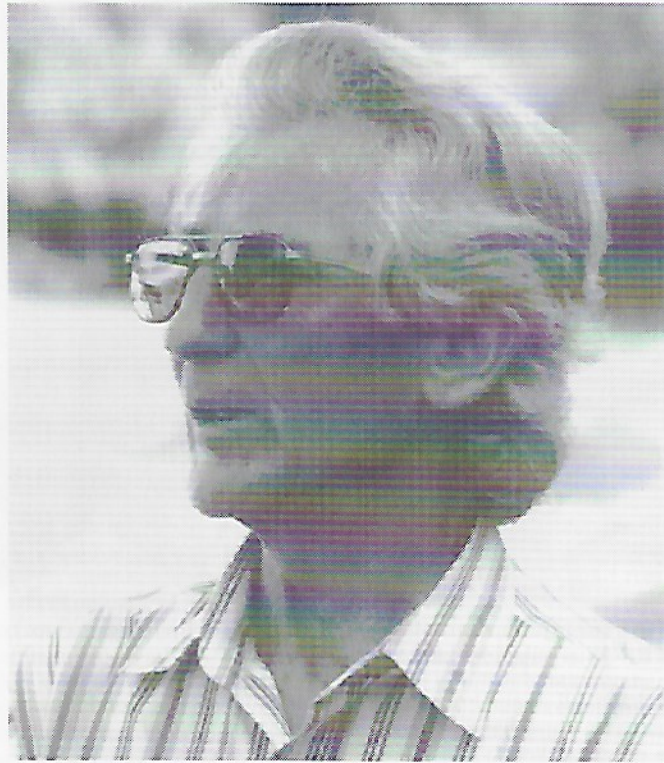
Tänne Boråsiin ja lähiympäristöön asettui paljon itäkarjalaisia. Olimme juurettomia emmekä osanneet edes maan kieltä. Niinpä syntyi ajatus, että pitäisi perustaa karjalaisten yhdyssiteeksi kerho, jossa voisi kokoontua, vaihtaa ajatuksia ja lievittää menneisyyden kai-puuta.

Vuonna 1948 kokoontui parisenkymmentä karjalaista Vilho ja Sanni Jyrinojan asuntoon Sjömarkeniin pohtimaan tilannetta. Tuossa kokouksessa päätettiin perustaa oma Karjalakerho ja panttiin sana kiertämään; eihän kenelläkään meistä ollut puhelinta. Lähes kaikki karjalaiset olivat töissä Algot-sin ompelutehtaassa, ja tehtaan vapaa-ajan sali vuokrattiin ensimmäisen tapaamisen pitopaikaksi. Meitä kokoontui sinne viitisenkymmentä henkeä, sali melkein täyteen.

Näin perustettiin Kalevala Kansa Kerho. Sen tehtäväksi tuli toimia yhdyssiteenä karjalaisten kesken ja ylläpitää vanhaa karjalaista kulttuuria. Kerhon sääntöjen 2. pykälän mukaan jäsenenä voivat olla kaikki karjalaisesta kulttuurista kiinnostuneet. Aika näytti, että tämä oli hyvin tärkeä asia.

Suurena väikeutena oli opetella uuden maan uusi kieli. Meillä oli onni, että saimme ensimmäiseksi puheenjohtajaksi Ahti Tukiaisen. Hän oli ylioppilas ja Jyrinojan vävy ja mikä parasta, hän osasi ruotsin kieltä. Vaikka Ahti asukin 15 kilometrin päässä Sjömarkissa, ei matka ollut mikään este. Hän ajoi polkupyörällä Hed-

Elmer Sillanpää, juuret Vuokkiniemessä, on ollut yksi Kalevala Kansa Kerhon kantavista voimista ja sen pitkäaikaisin (v:sta 1963) puheenjohtaja.

visborgiin kaksi kertaa viikossa meitä opettamaan. Opittiin, mikä ero on är- ja har -sanoilla. Ei tajuttu, että Ahti Tukiaiselle olisi pitänyt jotenkin korvata opetustyö. Korvausta hän ei koskaan itse pyytänyt.

Ensimmäiset heimojuhlat järjestettiin 1958 yhteistyössä Karjalan Sivistysseuran kanssa. Tuolloin perustettiin myös Ruotsin suomalainen ortodoksinen seurakunta. Norbyn kentällä kolisivat kyykät virallisesti ensimmäistä kertaa. Siitä lähti-

en Kalevala Kansan Kerhon kyykkäjoukkue on vierailut Helsingissä Seurasaaren kyykkäkentällä ja Karjalan Sivistysseuran joukkue vastavuoroisesti Boråsin helluntaikisoissa.

Heimojuhlia on Boråsissa järjestetty kaikkiaan kymmenen kertaa KSS:n kanssa. Kiitos siitä kuuluu edesmenneelle Boris Karppelelle, joka oli tulisielinen heimotyön tekijä.

Kalevala Kansa Kerhon ja seurakunnan yhteistyö oli alusta lähtien kiinteää. Tästä saam-

me kiittää ennen kaikkea seurakunnan ensimmäistä pappia Martin Juhkamiä; hän oli todellinen heimopappi

□ □

Minusta tuli KKK:n puheenjohtaja 1963. Aloimme suunnitella isä Martinin kanssa vielä kiinteämpää yhteistyötä. Hänen sydämenasianaan oli saada seurakunnalle oma toimipaikka Boråsin lähelle. Vuonna 1977 seurakunta osti oman talon, jonka yhteyteen rakennettiin kaksi vuotta myöhemmin 1978 kappeli. Siunaustilauudessa sen nimeksi tuli Pyhän Kolminaisuuden kappeli, ja kerho sai toimitilat rakennuksen alakerasta. Rakennus tehtiin paljolti talkootyönä; olivathan seurakunnan ja kerhon jäsenet samoja.

Kerholla on tähän asti ollut kymmenen puheenjohtajaa, virkajärjestyksessä seuraavat: Ahti Tukiaisen, Onni Roininen, Roope Takala, Heikki Iivonen, Eljas Seppänen, Risto Remsu, Pekka Simonen, Alekski Maksinen, Emil Sillanpää ja Elmer Sillanpää. Näistä kolme elää vielä - ensimmäinen ja viimeinen sekä Laxåssa asuva Eljas Seppänen.

□ □

Kalevala Kansa Kerho on nyt toiminut 50 vuotta. Sen perustajajäsenistä ja talkoorakentajista useimmat ovat hiljaa poistuneet joukostamme. Seuraava sukupolvi on ruotsalais-tunut eikä enää osaa karjalan tai suomen kieltä. Kerho on tehnyt tehtävänsä ja sen toiminta vaimenee, mutta seurakunnan toiminta jatkuu.

ELMER SILLANPÄÄ

Ruotsin suom. ortodoksinen seurakunta täytti 40 vuotta

Jatkosodan perääntymisvaiheen aikana 1944 siirtyi Itä-Karjalasta Suomeen vapaaehtoisesti yli 2 600 pakolaista. Rauhanteon jälkeen olosuhteet Suomessa muuttuivat näille karjalaiselle pakolaisille epäedullisiksi. Pelko siitä, että heidät tullaan pakkotoimin palautamaan takaisin Neuvostoliittoon, sai aikaan mittavan muuttoliikkeen edelleen Ruotsiin, joka puolueettomana maana pystyi tarjoamaan heille turva-

paikkaoikeuden ja työmahdollisuuksien kautta uuden elämän aloittamiselle tarvittavat puitteet.

Näihin Ruotsiin pakeneviin karjalaisiin liittyi paljon 1918-22 Suomeen siirtyneitä itäkarjalaisia perheitä, jotka niinikään poliittisista syistä tunsivat olonsa epävarmaksi Suomessa. Ei ole tehty laskelmia Suomesta noina vuosina siirtyneiden itäkarjalaisten lukumäärästä, mutta varmuudella voidaan puhua

tuhansista. Lukumäärää kasvatti myös suuri joukko luovutetun Karjalan alueelta kotoisin olleita henkilöitä. - Myöhemmin moni näistä pakolaisista jatkoi matkaansa Amerikkaan, Kanadaan, Australiaan ja Uuteen Seelantiin.

Onnettomissa olosuhteissa Suomessa Ruotsiin siirtyneet karjalaiset toivat mukanaan myös oman ortodoksinen uskonsa. Kului kuitenkin lähes kymmenen vuotta, ennenkuin

Suomen ortodoksisen kirkon järjestöt heräsivät tuntemaan vastuunsa näistä Ruotsissa asuvista uskonveljistä - ja sisarista. Vuonna 1956 Pyhän Sergein ja Hermanin veljeskunta asetti Ruotsin asiain toimikunnan suunnittelemaan sielunhoitotyötä Ruotsissa asuvien suomalaisten ortodoksien keskuudessa. Tähän toimikuntaan valittiin Boris Karpela, Leo Meras, Erkki Piironen ja Alvi Houtsonen.

Toimikunta löysi Ruotsista uuden seurakunnan sielunhoitotyöhön sopivan miehen. Hän oli suomea puhuva ja myös maan kieltä taitava virolais-syntyinen pastori Martin Juhkam. Ruotsin suomalainen ortodoksinen seurakunta (RSOS) perustettiin päivämäärällä 12.1.1958.

Seurakunta järjesti 40-vuotisjuhlan keväällä 30. p:nä toukokuuta Boräsin lähellä Bredaredissa. Pyhän Kolminaisuuden kappelissa järjestettyyn jumalanpalvelukseen osallistui runsaasti karjalaista rahvasta. Palveluksen toimitti isä Mikael Sundkvist, ja häntä avusti Suomesta juhliin saapunut rovasti Erkki Piironen.

Jumalanpalveluksen jälkeen kerhotoiloissa vietettiin seurakunnan 40-vuotisjuhlaa ja samalla Kalevala Kansa Kerhon 50-vuotisjuhlaa. Emännät olivat kattaneet pöydät karjalaisilla herkuilla, ja tuoleja riitti nipin napin kaikille vieraille.

Seurakuntajuhlan kunniavieraat rovasti Martin Juhkam (vas.) ja rovasti Erkki Piironen, oikealla RSOS:n pappi Mikael Sundkvist.

Mukaan oli saatu kolme toiminnassa alusta lähtien mukana ollutta tärkeää vierasta: rovasti Martin Juhkam Tukholmasta (hän toimi seurakunnan kirkkoherrana vv. 1958-81), rovasti Erkki Piironen Suomesta (jäsenenä seurakunnan perustamista valmistellessa toimikunnassa) ja puheenjohtaja Elmer Sillanpää Kalevala Kansa Kerhosta. He kaikki muistelivat lämpimän sanoin

seurakunnan ja kerhotoiminnan alkuaikojia. Nähtiin myös videoesitys toiminnan alkuvaiheista ja talkootyöstä.

Jaakko Siljava ja Tyyne Vahronen viihdyttivät yleisöä runoin ja lauluin. Tervehdyksen esittivät Tukholman luterilaisen seurakunnan puolesta Harry Anttila, Göteborgin Karjala-seurasta Tyyne Vahronen, Nelimin kolttakansan praasniekoilta Erkki Lumisalmi, Tuk-

holman karjalaisten killan edustajana Tauno Sihvonen, isä Filadertos sekä Karjalan Sivistysseurasta puheenjohtaja Pentti Keynäs, joka jätti juhlivalle seurakunnalle KSS:n pöytästandaarin ja kerholle KSS:n uuden historiikirjan Suvulta suvulle II. Saman kirjan sai myös Tyyne Vahronen Kalevala Kansa Kerhon hyväksi tehdystä työstä.

PENTTI KEYNÄS

Karjalan kansallisarkisto raha -ja materiaalipulassa

Karjalan kansallinen arkisto on pahassa taloudellisessa ahdingossa. Arkistomateriaalin säilytystilat ovat ala-arvoiset, laitoksella ei ole varoja asiakirjojen kopiointiin eikä liioin mikrofilmiin lukulaitteita; arvokkaat mikrofilmikopiotkin ovat vailla crillistä säilytystilaa. Mikrofilmauslaite on epäkunnossa ja laitoksella ei ole varaa hankkia kopiokoneeseenkaan mustetta. Alipalkattu henkilökunta joutuu keittämään itse asiakirjojen entisöintiin tarvit-

tavan liiman jauhoista. - Näin kuvaa arkiston nykyhetkeä Antonina Käbeleva Karjalan Sanomissa 13.5.1998.

Karjalan kansallisessa arkiston kokoelmassa on yli miljoona asiakirjaa, noin 60 000 valokuvaa sekä 15. vuosisadalta peräisin olevia kirjoja. Arkistoon koottu käytännöllisesti katsoen koko vallankumousta edeltänyt Karjalan historia. Säilytystilat, joissa asiapapereita pidetään, eivät täytä edes vaatimattomia arkistovaati-

muksia. Lämpötila ja ilman kosteus vaihtelevat sään ja lämmityksen mukaan. Seinissä näkyy vesivalumia, sillä kattokaan ei pidä vettä.

Arkiston lukusaliin on aina jono. Asiakkaille joudutaan antamaan käyttöön alkuperäisiä dokumentteja kulumisenkin uhalla, sillä mikrofilmauslaite ja valokopiokone ovat toimettomina; edellinen epäkunnossa, jälkimmäiseen ei ole kyetty varojen puutteessa hankkimaan väriainetta.

Kansallisen arkiston restauroiduuhuone tuo mieleen keskiajan, Käbeleva kirjoittaa. Asiakirjojen entistämiseen ja korjaukseen tarvittava erikoisliima on niin kortilla, että henkilökunta joutuu keittämään sitä jauhoista. Seokseen pitäisi lisätä antiseptisiä aineita, mutta niiden hankkimiseen ei ole rahaa.

Arkistossa on ainoastaan yksi tietokone, mikä on ehdot-

tomasti liian vähän. Kone ei jouda seisomaan kylmillään, sillä päivittäinen käyttöaika on jaettu tunneittain.

Kansallisen arkiston johtaja Oleg Tsistjakov ei pidä vielä johtamansa laitoksen tilannetta katastrofaalisena, vaikka ei aina voikaan tietää, mitä seuraava päivä tuo tullessaan.

Nykyisissä oloissa arkiston mahdollisuudet ottaa vastaan asiakirjatalennuksia ovat supistuneet, ja tämä saattaa ajan myötä vaarantaa monien eläketurvan. Lakkautettujen laitosten osalta todistuksen työssäolosta saa nimittäin arkistosta, mutta vain siinä tapauksessa, että laitoksen asiakirja-aines on siellä säilyssä.

Enemmistö arkiston työntekijöistä saa palkkaa 300 ruplaa (markoissa pyöreästi saman verran) kuukaudessa, mikä jää tuntuvasti alle toimeentulomäärän.